

figyelemre méltó. Elméleti fontosságát mindenestre igen jelentékeny; mert a huyany éppen azon test, mely az állati szervezetben élelyített nitrogéntartalmú anyagok nitrogénjének legnagyobb részét tartalmazza. Ha mármost a szervezetben élelytett albuminnak eme végső bomlási ter-

ményét képesek vagyunk ezen mesterséges úton előállítani, akkor arra is lehet reményünk, hogy a közbeeső folyamatokat is fogjuk utánozhatni és így az anyagcserének számos, eddig ismeretlen részét felderíteni.

Plósz Pál.

TÁRSULATI ÜGYEK.

Fegyzőkönyvi kivonatok a társulat üléseiről.

XVII. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1871. június 7-én.

Elnök: Sztoczek József.

Felolvastatik Dr. Bene Rudolf adománylevele, melylyel az adományozó, a mellékelt lajstrom szerint, 5—600 kötetre menő könyvgyűjteményt bocsát a társulat rendelkezésére; csupán azt kötvén ki magának, hogy midőn e művek a könyvtárhelyiségben már fel lesznek állítva és közkezen fognak sorogni, azok használatára az adományozónak elsőbbségi joga legyen; továbbá, hogy adományozó életében e könyvek csak az ő tudtával adathassanak el a könyvtárból, míg az ő halála után a választmány szabadon és korlátlanul rendelkezhetik a könyvek sorsa fölött, de óhajtja, hogy a könyvtárból netalán kisorozott könyvek akkor is valamely közhasznú hazai intézet gyarapítására fordíttassanak. — A választmány e kikötéseket örömmel elfogadja, s midőn ez alkalommal az adományozónak jegyzőkönyvileg is köszönetet szavaz, egyszersmind elrendeli, hogy a *Bene-féle könyvekről* külön czímjegyzék készíttessék.

Schenek István és Balás Árpád tanárok levelében jelentik a választmánynak, hogy közbejött körülmények következtében a reájok ruházott megbizástól, a „népszerű mezőgazdasági vegytan“ megírásától visz-

szalépnak. — A választmány ezen lemondást elfogadván, egyszersmind felszólítja a mezőgazd. vegytan ügyében már előbb kiküldött bizottságot: tegyen javaslatot az iránt, hogy a jelen körülmények közt miképp óhajtana a kitüzött kérdést megoldatni, vagy, ha szükségesnek véli, miképp kívánna a kérdést módosítani vagy egészen is megváltoztatni?

Ezek után a titkári teendők ügye kerülvén szőnyegre, rövid eszmecsere után, Szily Kálmán elnöklete alatt, Balogh Kálmán, B. Eötvös Loránd, Lengyel Béla, Petrovits Gyula és Wartha Vincze tagokból álló bizottság küldetik ki, melynek feladatává tétetik javaslatot tenni az iránt: mi módon volna czélszerű az újabb időben tetemesen felszaporodott titkári és szerkesztői teendőket szabályozni, s a munkamegosztás mily rendszerét volna legczélszerűbb e kettős hivatal tisztviselői közt megállapítani?

Végül az első titkár felolvassa az újabbban tagokul ajánlottak neveit, kik (összesen 72-en), rendes tagokul egyhangúlag megválasztattak. (Névsoruk a 26-ik füzet borítéklapján közöltetett.)

XVIII. VÁLASZTMÁNYI ÜLÉS.

1871. július 5-én.

Elnök: Sztoczek József.

Az első titkár mindenekelőtt felolvassa az újabb tagokul ajánlottak neveit, kik is, ellenvetés nem merülvén fel, mindannyian (számra 37-en) egyhangúlag megválasztottak. (Névsoruk a 27-ik füzet borítéklapján közöltetett.)

Felolvastatik a nmlt. vallás- és közoktatási miniszterium leirata, melyben a társulat arról értesítetik, hogy az 5000 frt. országos segély a jelen évre is utalványoztatott. — Örvendetes tudomásul szolgál.

Somogyi Rudolf, társulati könyvtárnok, jelenti, hogy Dr. Bene Rudolf könyvgyűjtemény ajándéka már átvétetett s legközelebb a könyvtár megfelelő szakaiba fog beosztatni. — Szintén örvendetes tudomásul vétetett.

A „népszerű mezőgazdasági vegytan“ ügyét illetőleg, miután a véleményadás végett kiküldött bizottság a kitűzött kérdést továbbra is föntartani kéri, hosszabb eszmecsere után az határozatlik, hogy a mű megírására, a következő pályázat hirdetessék:

„Készíttessék a megírandó népszerű mezőgazdasági vegytan-nak részletes tervezete és adassék elő egyszersmind az is, hogy szerző mily forrásokat vél a munka megírásánál legcélszerűbben használhatni. Kívántatik továbbá, hogy a megbízásra pályázók a megírandó népszerű mezőgazdasági vegytan egy általuk megválasztandó fejezetét rendszeresen kidolgozva mellékeljék. — Beküldési határidő 1871. november 30-ika. — Az igényeknek megfelelő pályamű szerzője fog a munka megírásával megbízatni, melynek tiszteletdíja kétezer (2000) forint. A különben jónak talált fejezetek pedig a társulat közlőnyében fognak közzé tétetni és eredeti cikkek gyanánt díjaztatni.“ — (E. pályázati értesítés 1871. július kö-

zépén, és később ismételve novemberben, a magyar lapokban és folyóiratokban közzé tétetett. Lásd e közlőny múlt évi kötetében is. 27. füz., 464. l.)

A múlt január 4-én tartott közgyűlés által Wartha Vincze, a budai műegyetemen a metallurgia tanára, egy szakbizottságilag formulázott instructio alapján, a következő feladat megoldásával bízott meg: „Vizsgáltassanak meg a vas és legfőbb vegyületeinek és ötvényeinek physikai és chemiai tulajdonságai, gyakorlati és elméleti szempontból, különös tekintettel a magyarországi nyers termékekre.“ — Wartha Vincze sajnálattal jelenti a választmánynak, hogy e földadat megoldásától, mely elméleti és gyakorlati fontosságánál fogva egyaránt érdekes eredményekre és következtetésekre nyújtott reményt, s melynek megoldására a múlt közgyűlésen oly örömmel vállalkozott, előre nem látott súlyos akadályok miatt kénytelen visszalépni. — Visszalépésének főoka, úgymond, nem a munka és a gyakorlati kivitel nehézségeiben, hanem azon sajnos körülményben rejlik, hogy a jelenleg rendelkezésre álló műegyetemi labororium eme célra tökéletesen hasznavehetetlen s hogy a földadat megoldásához okvetlen megkivántató készülékek és egyéb műszereknek teljes hiányában van. — Miután nincs kilátás, hogy eme gátoló körülményeken a legközelebbi 2—3 év folytán változtatni lehetne, a választmány e lemondást sajnálattal elfogadja.

Az első titkár felolvassa a magyar orvosok és természetvizsgálók Aradon tartandó nagygyűlésére szóló meghívót; mi tudomásul vétetvén, elhatároztatott, hogy a nagygyűléshez, mint egyébkor, úgy most is üdvözlő irat intéztessék, melynek átadásával

a társulat Aradon megjelenendő tagjai fognak megbízatni.

Schenzl Guido, a központi meteorológiai intézet igazgatója, a társulat hozzá intézett azon ajánlatáért (I. III. köt. 411. lap.), hogy tagjai által a meteorológiai észleletek gyűjtésében és feldolgozásában közre fog működni, köszönetet mond s alább így folytatja levelét: „Azon örvendetes tapasztalás, hogy a meteorológia, e fiatal, mondhatni még bölcsejében fekvő tudomány, szélesebb körökben is érdekeltséget ébresztett, engem azon reményre jogosít, hogy az intézetnek, mindazon nehézségek és akadályok daczára, melyekkel keletkezésekor küzködni kellett, mégis sikerülend a haza s a külföldi hasonnemű intézetek igényeinek le-

hetőleg megfelelni. — Az észlelési állomások szervezése, azon mérvben melyben a megszerezhető műszerek száma megengedi, örvendetes módon halad előre és reménylem, hogy még egy év lefolyta előtt mintegy 60 állomást tevékenységben fogunk láthatni.... A természettudom. társulatot a szervezési munkálatok állásáról, valamint saját kívánalmairól jövőre és tudósítani szándékozom.“

Ezek után még B. Eötvös Loránd és Wartha Vincze pályázati ügyekre, Dapsy László pedig külföldi jelesebb művek magyar nyelven való kiadására vonatkozólag tesznek egyegy indítványt, melyeket a jövő választmányi ülésen tüzetesebben formulázva ígérnek előterjeszteni.

XIX. V Á L A S Z T M Á N Y I Ü L É S.

1871. július 23-án.

Elnök: Sztoczek József.

Másodtitkár több pénztári ügyről tevén jelentést, felolvassa a múlt július 5-ike óta tagokul ajánlottak

neveit, kik (összesen 51-en) egyhangúlag megválasztattak. (Névsoruk a 27-ik füzet borítéklapján közöltetett.)

PÁLYÁZATI ÉRTESÍTÉS.

A pesti hazai első takarékpénztár által Fáy András nevére tett alaptványból a magyar tudományos akadémia részéről következő pályakérdés tűzetik ki:

„Magyarország sajtószertü viszonyainak tekintetbe vételével írassék egy **mezőgazdasági vízműtan**, melyben e vízépítészetnek a mezőgazdaság sikerét előmozdító munkálatai, nevezetesen az öntözés, a vízmentesítés, és a mennyiben ide tartozik, a folyó- és állóvizek szabályozása mezőgazdasági szempontból tárgyalassanak. — Mindazon körülmények, melyek egyrészt az építészettel, jelesen a vizerővel hajtott gépekkel, másrészt a mezőgazdasággal kapcsolatban állván, a munkáa o sikerére befolyanak, alapos taglalás alá veendő, az ismeretéseik pedig rajzokkal érthetőbbé teendő.“

Jutalma a takarékpénztár részéről *háromezer* o. é. forint. Határnap, mikorra a pályamunka, idegen kézzel tisztán írva, lapszámozva, bekötve, a szerző valódi nevét, polgári állását s lakhelyét tartalmazó jeligés levéllel együtt beküldendő, 1873-ik évi december 31-ik napja. — A jutalmazásra már kijelölt munka a szerző által legalább 500 példányban kinyomatandó, s a munka megvétele a közönségnek lehetővé teendő; ellen esetben a jutalom ki nem adatik. — A munka a szerző tulajdona marad, ki abból három példányt a takarékpénztárnak átadni köteles. — Kelt, összesülési határozatból, Pesten, 1871. decz. 29.

Arany János,
főtitkár.

Creative Commons License Deed

Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0)

Ez a [Legal Code \(Jogi változat, vagyis a teljes licenc\)](#) szövegének közérthető nyelven megfogalmazott kivonata.

[Figyelmeztetés](#)

A következőket teheted a művel:

szabadon másolhatod, terjesztheted, bemutathatod és előadhatod a művet

származékos műveket (feldolgozásokat) hozhatsz létre

kereskedelmi célra is felhasználhatod a művet

Az alábbi feltételekkel:

Nevezd meg! — A szerző vagy a jogosult által meghatározott módon fel kell tüntetned a műhöz kapcsolódó információkat (pl. a szerző nevét vagy álnévét, a Mű címét).

Így add tovább! — Ha megváltoztatod, átalakítod, feldolgozod ezt a művet, az így létrejött alkotást csak a jelenlegivel megegyező licenc alatt terjesztheted.

Az alábbiak figyelembevételével:

Engedélyezés — A szerzői jogok tulajdonosának engedélyével bármelyik fenti feltételtől [eltérhatsz](#).

Közkinccs — Where the work or any of its elements is in the [public domain](#) under applicable law, that status is in no way affected by the license.

Más jogok — A következő jogokat a licenc semmiben nem befolyásolja:

- Your fair dealing or [fair use](#) rights, or other applicable copyright exceptions and limitations;
- A szerző [személyhez fűződő](#) jogai
- Más személyeknek a művet vagy a mű használatát érintő jogai, mint például a [személyiségi jogok](#) vagy az adatvédelmi jogok.

- **Jelzés** — Bármilyen felhasználás vagy terjesztés esetén egyértelműen jelezned kell mások felé ezen mű licencfeltételeit.